Aanpak OWO-Warmteprogramma
Procesbeschrijving

10 Juli 2025

Inleiding

Aanleiding

Gemeente verantwoordelijk voor de warmtetransitie
In het Klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten een plan moeten opstellen, waarin de lokale aanpak en keuzes voor de warmtetransitie worden vastgelegd, inclusief een tijdspad voor de overstap van aardgas naar duurzame warmte. Eind 2021 is door de gemeenteraden van Opsterland, Ooststellingwerf en Weststellingwerf zo'n plan (Transitievisies Warmte) vastgesteld. In deze visie is beschreven hoe de route naar een aardgasvrije omgeving in de OWO-gemeenten in 2050 eruitziet. Deze visie is opgesteld op basis van een technische analyse en een uitgebreid participatieproces waarbij input is opgehaald bij interne en externe stakeholders.

Van visie naar uitvoering
Sinds het vaststellen van de Transitievisie Warmte (TVW) is een uitvoeringsplan en een actieplan TVW vastgesteld door de verschillende gemeenteraden in de OWO-gemeenten. De uitvoering is via verschillende lijnen, acties en subsidieregelingen opgepakt. Dit heeft bijgedragen aan verduurzaming van woningen. Ook andere ontwikkelingen hebben impact gehad op de warmtransitie. Het gaat bijvoorbeeld om stijgende energieprijzen, de toenemende impact van netcongestie en de ontwikkeling van nieuwe wet- en regelgeving.

Warmteprogramma vervangt de Transitievisie warmte
Een van de nieuwe wetten is de Wet/Besluit gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw/Bgiw). Het Bgiw vereist dat gemeenten uiterlijk in 2026 een warmteprogramma vaststellen, dat elke vijf jaar wordt herijkt. Daarom gaan we nu aan de slag met het opstellen van een Warmteprogramma. Het proces om te komen tot dit programma doen we gezamenlijk met de gemeenten Opsterland, Ooststellingwerf en Weststellingwerf. Het Warmteprogramma vervangt de Transitievisie Warmte en moet eind 2026 door het College zijn vastgesteld. Het programma biedt duidelijkheid en handelingsperspectief aan inwoners, bedrijven, instellingen en andere relevante stakeholders in onze gemeente. Het programma moet Iedere vijf jaar worden geactualiseerd.

Doel van deze notitie

We maken inzichtelijk via welke processtappen het Warmteprogramma voor de OWO-gemeenten tot stand komt en wat de planning van de processtappen is. Deze notitie wordt ter kennisname voorgelegd aan de colleges van B&W van de OWO-gemeenten.

Warmtetransitie en Energietransitie zijn met elkaar verbonden

Daarom zullen we deze ook in samenhang benaderen. We nemen de '*Regioanalyse Ooststellingwerf en Weststellingwerf'* als input mee in het Warmteprogramma. Het 'Kaderstellend adaptief programmaplan energietransitie *Weststellingwerf' (KAPE)* en het Warmteprogramma stemmen we op elkaar af.

Processtappen en planning

We volgen de handreiking van het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) en maken gebruik van de daaraan verbonden ondersteuning.
Het NPLW heeft een handreiking ontwikkeld om gemeenten te ondersteunen bij het opstellen van het warmteprogramma. Ook faciliteert het NPLW-kennisuitwisseling tussen gemeenten onderling. Onze OWO-aanpak is gebaseerd op deze handreiking.
Het opstellen van een warmteprogramma (WP) bestaat uit vijf fasen. Deze fasen zijn hieronder weergegeven, waarbij de belangrijkste mijlpalen en aandachtpunten zijn benoemd.

	verkennen	**voorbereiden**	**uitwerken**	**Toetsen en verfijnen**	**vaststellen**
Mijlpalen	Terugblik en evaluatie Startnotitie Participatiestrategie	Plan van aanpak	Concept WP	Ontwerp WP	Vastgesteld WP
Aandachts-punten	Capaciteit elektriciteitsnet Ruimtelijke situatie Koppelkansen Plannen warmtenet	Overleg partners en belanghebbenden Samenwerkingsafspraken	Data analyse Voorbereiden rapportage en monitoring Toetsing netbeheerder Plan-mer (-beoordeling)	Participatie met buurten en wijken	Publicatie in het digitaal stelstel omgevingswet (DSO)
Planning[1]	Q2/3 2025	Q3 2025	Q4 2025	Q1 2026	Q4 2026

Eind 2025 willen we het conceptprogramma klaar hebben, waarna het ter consultatie wordt voorgelegd. De behandeling en vaststelling zullen plaatsvinden in het nieuwe college na de verkiezingen in maart 2026. In de planning zijn we ervan uitgegaan dat in stap 8 alleen een plan-mer- beoordeling nodig is en geen plan-MER. Mocht een plan-MER wel noodzakelijk zijn dan heeft dat invloed op de planning. Hiervoor wordt momenteel een landelijk ondersteuningsaanbod ontwikkeld.

Organisatie

Ambtelijk
Er is een OWO-projectgroep waarin alle drie de gemeenten vertegenwoordigd zijn. Weststellingwerf verzorgt de projectleiding namens de drie gemeenten, met ondersteuning van een externe projectleider. Waar nodig schakelt de projectgroep interne collega's in.

[1] Dit is een optionele planning, waarbij alleen de uiterlijke datum van vaststellen van het WP vaststaat (Q4 2026). Waar mogelijk en wenselijk zullen we de planning van het Warmteprogramma en die van het KAPP op elkaar afstemmen.

Bestuurlijk
De portefeuillehouders energietransitie zijn bestuurlijk opdrachtgever. De voortgang wordt met hen besproken via de OWO-beleidstafel klimaat en duurzaamheid en via de reguliere portefeuillehouders overleggen.

Capaciteits- en budgetindicatie

Medewerkers	Gemiddelde ureninzet per week
Projectleiding	Extern + 2 uur per week Weststellingwerf
Projectmedewerkers klimaat en duurzaamheid	12 uur per gemeente per week
Communicatie (OWO-breed)	4 uur/week Q 3+4 2025 Weststellingwerf
Participatie	Nader te bepalen

Het Warmteprogramma wordt intern opgesteld, met externe ondersteuning. Voor het verrijken van de startanalyse is mogelijk inhuur van een technisch adviesbureau wenselijk. Hieronder geven we de begroting van het project weer.

Activiteit	bedrag
Inhuur (procesbegeleider, analyse)	€ 65.000, -
Communicatie + kosten bijeenkomsten	€ 5.000, -
Ondersteuning bij plan-mer-beoordeling	€ 12.500, -
Onvoorzien	€ 7.500, -
Totaal OWO	**€ 90.000, -**
Per gemeente	**€ 30.000, -**

BIJLAGE
Uitwerking processtappen

Fase 1. Verkennen

Stap 1.1: Terugblikken op Transitievisie Warmte
De eerste processtap in onze aanpak is een terugblik op de totstandkoming, uitvoering en resultaten van de Transitievisie Warmte. We brengen in beeld wat de voortgang is op de doelen, welke activiteiten zijn uitgevoerd en wat is bereikt. We inventariseren de belangrijkste lessen die we mee willen nemen in het Warmteprogramma.

Stap 1.2: Actualiseren uitgangspunten
De keuzes die in een warmteprogramma gemaakt worden (alternatieven voor aardgas, prioritering van wijken en dorpen) moeten transparant en navolgbaar te zijn. Het is daarom belangrijk om expliciet te maken op basis van welke uitgangspunten de keuzes voor de warmtetransitie worden gemaakt.

We stellen nieuwe uitgangspunten op, waarbij we nadrukkelijk kijken naar de uitgangspunten uit de Transitievisie Warmte:

- Participatie: keuzevrijheid en eigen tempo staan centraal
- Actieve houding: faciliteren en stimuleren van inwoners en ondernemers
- Betaalbaarheid: de laagste maatschappelijke kosten
- Duurzaam: alles wat we doen draagt bij aan het verminderen van de CO2-uitstoot
- Realistisch ambitieniveau: wel beginnen, maar niet te snel
- Lokaal gebruik en opwek van energie stimuleren
- Beproefde technieken hebben de voorkeur, maar met een open vizier voor nieuwe mogelijkheden

Samen met interne en externe stakeholders (o.a. Liander, woningcorporaties en focusgroepen met daarin vertegenwoordigers van plaatselijke belangen, agrariërs en lokale energie-initiatieven) evalueren we de uitgangspunten en actualiseren we ze, passen of scherpen ze aan of verduidelijken we ze waar nodig. Ook vragen we de stakeholders naar hoe belangrijk zij ieder uitganspunt vinden. De geactualiseerde uitgangspunten leggen we ter vaststelling voor aan het college.

Fase 2. Voorbereiden

Stap 2.1: Doorgronden beschikbare technische analyses
We analyseren welke warmteoplossingen het beste passen bij een dorp of wijk. Een belangrijke bouwsteen hiervoor is de startanalyse die in maart 2025 is opgeleverd door het Planbureau voor de Leefomgeving. De startanalyse geeft per CBS-buurt inzicht in de nationale kosten voor verschillende aardgasvrije strategieën. Als vervolg en uitwerking daarvan ontwikkelt de provincie

een Friese variant van de startanalyse. Data Fryslân brengt de warmtevraag meer gedetailleerd op postcode 6 niveau in beeld.

In deze stap doorgronden we de methodieken en vergelijken we de uitkomsten van beide analyses met elkaar. Zo krijgen we inzicht in de voorkeursstrategieën voor de aardgasvrije warmteoplossingen in onze dorpen en wijken.

Stap 2.2: Verrijken startanalyse PBL
De kennis en inzichten die we in de vorige stap hebben opgedaan verrijken we met lokale informatie en stemmen we af met plannen en ambities vanuit andere beleidsthema's binnen de gemeente. We bepalen in hoeverre dit tot nieuwe inzichten of andere uitkomsten leidt. Daarmee scherpen we de voorkeursstrategieën verder aan.

Stap 2.3: Consulteren van stakeholders
We bespreken de voorkeursstrategieën (per dorp, wijk, buurt) met de stakeholders (zie stap 1.2). Daarin gaan we in op onder andere:

- In hoeverre sluiten zij aan bij de geactualiseerde uitgangspunten.
- Zijn er kansen, belemmeringen of risico's voor wat betreft het tempo van de transitie naar de duurzame warmteoplossing.
- Zijn er koppelkansen met andere (lokale) ontwikkelingen of opgaven.
- Zijn ze daadwerkelijk haalbaar en uitvoerbaar en kunnen ze rekenen op draagvlak; wat is daarvoor nodig.
- Met welke wijken, dorpen, buurten kunnen we de komende 10 jaar het beste aan de slag en met welke kunnen we het beste beginnen (fasering); kunnen sommige daarvan zelfs al van het aardgas af?

Fase 3. Uitwerken

Stap 3.1: Afwegen
In deze stap vergelijken we de analyse uit de vorige stappen met de geactualiseerde uitgangspunten. We maken hiervoor een afwegingsmatrix. Daarvoor gebruiken we onder andere de informatie uit stap 1.2 en 2.3 over hoe belangrijk de verschillende stakeholders de uitgangspunten vinden.

Per dorp, wijk of specifieke buurt vullen we de matrix in. Daarmee krijgen we een onderbouwde keuze voor het voorkeursscenario voor aardgas voor ieder dorp, wijk of buurt.

Stap 3.2: Uitwerken
Nadat de afwegingen zijn gemaakt, stellen we een eerste conceptversie van het warmteprogramma op. We stellen concrete doelen en werken uit waar we de komende 10 jaren aan de slag willen met een gebiedsgerichte aanpak. Deze eerste uitwerking leggen we eerst informeel aan de stakeholders voor.

Het is belangrijk om inzicht te krijgen of de gemeente al dan niet gebruik wil maken van de aanwijsbevoegdheid voor een bepaalde buurt, wijk of dorp (zie kader hieronder) en of daar politiek draagvlak voor is. De eisen die aan een Warmteprogramma worden gesteld qua onderbouwing (inhoud en proces) hangen daar namelijk grotendeels mee samen.

Aanwijsbevoegdheid *De aanwijsbevoegdheid is de mogelijkheid van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad om een gebied binnen de gemeente aan te wijzen dat binnen een bepaalde termijn van het aardgas wordt afgekoppeld. Dit wordt vastgelegd in het omgevingsplan. Het inzetten van de aanwijsbevoegdheid moet worden onderbouwd in het Warmteprogramma.*

Fase 4. Toetsen en verfijnen

Stap 4.1: Milieu Effect Rapportage (MER)
Het warmteprogramma vormt een kader voor warmteprojecten in de uitvoeringsfase, als eerste stap in het juridisch planproces. Afhankelijk van de aard en omvang van warmteprojecten waarvoor het warmteprogramma een kader biedt, geldt op grond van de Omgevingswet een plan-mer-beoordelingsplicht of een plan-mer-plicht. Onduidelijk is nog in hoeverre de mer-beoordelingsplicht en/of plan-mer-plicht voor ons van toepassing zijn. Dit wordt verder uitgezocht. Dit zijn langdurige procedures, die het proces zullen vertragen.

Stap 4.2: Opstellen Ontwerp-warmteprogramma
In deze stap verwerken we de reacties uit stap 3.2 en de uitkomsten van 4.1 en stellen we het Ontwerp-warmteprogramma op.

Fase 5. Vaststellen

Het warmteprogramma dient vastgesteld te worden volgens de uitgebreide voorbereidingsprocedure:

- Het college stelt het Ontwerp-warmteprogramma vast;
- We leggen het Ontwerp-warmteprogramma gedurende zes weken ter inzage;
- Ingebrachte zienswijzen verwerken we in de Nota van Zienswijzen, zo nodig passen we het warmteprogramma aan;
- Het college stelt het warmteprogramma vast;
- Het Warmteprogramma maken we bekend via het gemeenteblad;
- Het Warmteprogramma treedt in werking.

Na de inwerkingtreding van het Warmteprogramma wordt deze gepubliceerd in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).